

Datum
2019-02-22/2019-02-22

Adress
205 80 Malmö

Diarienummer
FSN-2019-127

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående remiss från Utbildningsdepartementet - Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter SOU 2018:77 STK-2018-1319

Funktionsstödsnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden menar att den kommunala hälso- och sjukvården, i synnerhet inom funktionshinderområdet, har getts alltför litet utrymme i utredningen. De tre fasta inriktningar som föreslås är inte de som främst efterfrågas inom funktionsstödsnämndens verksamheter.

Funktionsstödsnämnden instämmer i att särskilda anställningar för specialistutbildade sjuksköterskor liksom regelbunden fortbildning behövs. Förslaget att staten även fortsättningsvis ska ansvara för sjuksköterskors specialistutbildning välkomnas.

Funktionsstödsnämnden invänder bestämt mot förslaget att det inte ska krävas arbetslivserfarenhet inför studier till specialistsjuksköterska och avancerad klinisk specialistsjuksköterska, liksom att magister- eller masterexamen inte föreslås ingå i utbildningarna.

Funktionsstödsnämnden instämmer i förslaget att avtal ska ingås mellan stat och vårdgivare avseende specialistutbildningar, forskning och utveckling, samt i förslaget om inrättande av ett nationellt samverkansråd.

Yttrande

Funktionsstödsnämnden har ombetts yttra sig över remiss angående SOU 2018:77, *Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter*.

Funktionsstödsnämnden menar att den kommunala hälso- och sjukvården i allmänhet, och hälso- och sjukvården inom funktionshinderområdet i synnerhet, har getts alltför litet utrymme i utredningen. Fokus ligger på sjukhusvård. Den kommunalt finansierade primärvården bedriver en alltmer avancerad hälso- och sjukvård, till patienter med alltmer komplexa hälsotillstånd. Här behövs en bred palett av specialistsjuksköterskor med en tydlig akademisk förankring, för en god och säker evidensbaserad hälso- och sjukvård.

Kommunernas högsta medicinska kompetens är sjuksköterskan. Insatserna riktar sig till ofta redan sköra patienter som dessutom åldras. Åldrande i kombination med fysiska och/eller psykiska funktionsnedsättningar gör att funktionsstödsnämndens målgrupper har behov av flera olika specialistkompetenser, för en vård på lika villkor som den övriga befolkningen.

Yttrandet följer fortsättningsvis i stort dispositionen i utredningens kapitel 9, ”Överväganden och förslag”.

Avancerad hälso- och sjukvård kan idag bedrivas i patienters egna hem, vare sig det rör sig om ordinärt boende, särskilt boende för äldre eller LSS-bostad. Funktionsstödsnämnden välkomnar förslaget att vårdgivare ska använda sig av ledningssystemet enligt SOSFS 2011:9 för att identifiera behov av kompetensutveckling och kompetensförsörjning inom området sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor.

Funktionsstödsnämnden instämmer i förslaget att särskilda anställningar bör skapas för specialistutbildade sjuksköterskor, för att bättre tillvarata den kompetens som ska vara patienterna till gagn. Väldefinierade ansvarsområden, kompetensutvecklings- och lönetrappor kan göra yrket (och därmed specialistutbildning) mer attraktivt för sjuksköterskor och dessutom underlätta arbetet för chefer inom den kommunala hälso- och sjukvården, då det blir tydligare vad som efterfrågas av medarbetaren. En ökad tydlighet kan främja en evidensbaserad vård. Detta sammantaget torde bidra till en bättre arbetsmiljö.

Funktionsstödsnämnden instämmer också i behovet och värdet av regelbunden fortbildning, både för en god och säker vård, en god arbetsmiljö och för att behålla och sprida kompetens i verksamheten. Ett ökat antal fristående högskolekurser för specialistsjuksköterskor välkomnas, men det är viktigt att utbudet motsvarar både efterfrågan och krav på kvalitet. Det finns en risk att tillgängligheten avseende kurser blir ojämn över landet. Distansutbildningar som går att kombinera med yrkesverksamhet välkomnas.

Vidare instämmer funktionsstödsnämnden i förslaget om fortsatt statligt ansvar för sjuksköterskors specialistutbildning.

Funktionsstödsnämnden ser många fördelar med befattningen avancerad klinisk specialistsjuksköterska, men invänder bestämt mot förslaget att det inte ska krävas någon arbetslivserfarenhet som sjuksköterska innan dessa studier påbörjas samt att masterexamen inte föreslås ingå i utbildningen. Dessa lågt ställda krav minskar yrkets attraktionskraft. Utredningen betonar genomgående värdet av en evidensbaserad vård, men en evidensbaserad vård försvåras betydligt om specialister inte har tillräcklig akademisk förankring genom sin utbildning. En nyexaminerad sjuksköterska på grundnivå behöver arbeta i yrket under regelbunden handledning för att bli säker i sin professionella roll. Yrkeserfarenhet och en trygg och säker professionell roll behövs för att sjuksköterskan ska kunna ta till sig en utbildning på avancerad nivå. Inför utbildning till avancerad klinisk specialistsjuksköterska är det dessutom sannolikt att flera års yrkeserfarenhet behövs.

Av samma skäl har funktionsstödsnämnden även stora invändningar mot att specialistsjuksköterskeexamen inte ska ha krav på magisterexamen, samt menar att yrkeserfarenhet som sjuksköterska ska fortsätta vara ett krav även inför studier till specialistsjuksköterska.

Funktionsstödsnämnden ser med utredningens förslag en stor risk att många sjuksköterskor avbryter studier på avancerad nivå på grund av att de är upplever att de är alltför dåligt förberedda, eller på grund av att de inte klarar de höga krav som ställs under utbildningen. Utredningens argument att färre sjuksköterskor söker sig till specialistutbildning om det krävs yrkeserfarenhet, instämmer funktionsstödsnämnden inte i. Det är snarare andra faktorer som påverkar. Lönenivå och arbetsuppgifter efter genomförd specialistutbildning spelar stor roll. Utredningen har till exempel konstaterat att många sjuksköterskor återvänder till samma arbetsuppgifter efter slutförd specialistutbildning. Funktionsstödsnämnden menar att ett kortsiktigt resonemang ligger bakom förslaget att ta bort kravet på yrkeserfarenhet före specialistutbildning, och att fokus i stället behöver ligga på väldefinierade arbetsuppgifter utifrån specialistkompetens samt differentierad lön utifrån kompetens och ansvar.

De tre fasta inriktningar som föreslås i utredningen är inte de specialistutbildningar som främst efterfrågas i funktionsstödsnämnden eller i kommunerna i stort. Det finns ytterligare specialistkompetenser som funktionsstödsnämnden menar är samhällsviktiga. Psykiatri, vård av äldre, barn och ungdom samt distriktssköterska är några exempel på specialistutbildningar som särskilt efterfrågas inom funktionsstödsnämndens verksamheter, och som är nödvändiga för en god och jämlik vård till förvaltningens målgrupper.

En specialistutbildning specifikt inom hemsjukvård menar funktionsstödsnämnden är en bra tanke, men en sådan specialistutbildning är snarare en påbyggnad till övriga specialistutbildningar än en egen, fristående specialistutbildning. Att vårda patienter med många varierande sjukdomstillstånd i hemmiljö, ofta med anhöriga närvarande dygnet runt, och oftast som ensam sjuksköterska, ställer stora krav. Hemsjukvård är ett område som kräver specialisering inom flera områden.

Funktionsstödsnämnden menar vidare att välfärdsteknologi är ett område som bör ingå i samtliga specialistutbildningar.

Funktionsstödsnämnden instämmer i förslaget att avtal ska ingås mellan stat och vårdgivare avseende utbildningar till specialistsjuksköterska och avancerad klinisk specialistsjuksköterska, att avtalen ska inbegripa samverkan kring forskning och utveckling samt att överenskommelser ska träffas avseende ekonomisk ersättning till vårdgivarna för verksamhetsförlagd utbildning och andra åtaganden som vilar på vårdgivarna.

Funktionsstödsnämnden välkomnar förslaget om inrättande av ett nationellt samverkansråd inom Regeringskansliet för strategiska frågor kring samverkan mellan staten och vårdgivarna rörande kompetensförsörjning, och förutsätter att kommunernas hälso- och sjukvård ges stort utrymme eftersom en allt större del av landets hälso- och sjukvård idag bedrivs i kommunerna.

Ordförande

.....
Roko Kursar
.....

Sekreterare

.....
Jesper Salö
.....

Reservationer/särskilda yttranden

Josefin Anselmsson (M), Albin Schyllert (M), Gharib Aly (M) och Sapko Sinani (C) reserverar sig mot beslutet. (Bilaga 1 till protokollet)

Lisbeth Persson Ekström (SD) och Stefan Claesson (SD) lämnar ett särskilt yttrande i ärendet. (Bilaga 2 till protokollet)